

Muhasebe Meslek Mensuplarının Teknoloji Hazır Bulunuşluk Durumlarının Bireysel İş Performansları Üzerindeki Etkisi

Mehmet GÜNLÜK¹
Murat ÖZCAN²
Metin SABAN³

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki Serbest Muhasebeci (SM) ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) unvanlarına sahip muhasebe meslek mensuplarının yeni teknolojileri kullanma tercihini belirleyen zihinsel kolaylaştırıcıların ve engelleyicilerin kombinasyonundan oluşan teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının bireysel iş performansları üzerindeki etkisini ölçmektir. Araştırmanın uygulama bölümünde kullanılan 386 veriden oluşan veri seti kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak internet aracılığıyla Google Forms üzerinden uygulanan anket formu yoluyla oluşturulmuştur. Araştırma modelinde yer alan hipotezleri test etmek için SPSS 22 programından yararlanılmıştır. Gerçekleştirilen regresyon analizleri sonucunda muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının bireysel iş performansları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde etkisi tespit edilmiştir. Teknoloji hazır bulunuşluğun boyutları ayrı ayrı incelendiğinde ise iyimserlik, yenilikçilik ve rahatsızlık boyutlarının muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde etkilerinin olduğu buna karşın güvensizlik boyutunun ise istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Meslek Mensupları, Teknoloji Hazır Bulunuşluk, Bireysel İş Performansı.

JEL Kodları: C33, M40, M41, M49.

The Effect of Accounting Professionals' Technology Readiness on Their Individual Job Performance

Abstract

The aim of this research is to measure the effect of technology readiness of accounting professionals' on their individual job performances. The research was conducted on Certificated Accountants (CAs) and Certificated Public Accountants (CPAs) operating in Türkiye. The convenience sampling method was used in the study. The data were obtained from 386 questionnaires applied via Google Forms and analyzed by using IBM SPSS 22 statistics program. Regression analyses were conducted to test the relationships suggested in the research model. The results of this study indicate that accounting professionals' technology readiness (with all sub dimensions) has a significant positive effect on their individual job performance. When the dimensions of technology readiness are examined separately, it has been determined that the dimensions of optimism, innovation and discomfort have statistically significant and positive effects on the individual job performances of professional accountants, whereas the dimension of insecurity has no statistically significant effect.

Keywords: Accounting Professionals, Technology Readiness, Individual Job Performance.

JEL Codes: C33, M40, M41, M49.

¹ Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Mehmet GÜNLÜK, (Dr. Öğr. Üyesi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Milas Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi, Muğla, Türkiye, E-posta: mehmetgunluk@mu.edu.tr ORCID: 0000-0001-9665-7557.

² Murat ÖZCAN, (Doç. Dr.), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi, Bolu, Türkiye, E-posta: mozcan@ibu.edu.tr ORCID: 0000-0001-9106-4146.

³ Metin SABAN, (Prof. Dr.), Bartın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi, Bartın, Türkiye, E-posta: metinsaban@bartin.edu.tr ORCID: 0000-0002-7839-1932.

APA 6 Stili Kaynak Gösterimi: (To Cite This Article)

Günlük, M., Özcan, M., Saban, M. (2023). Muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının bireysel iş performansları üzerindeki etkisi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 16(Prof. Dr. Mehmet Özbirecikli Özel Sayısı), 69-85. doi: <https://doi.org/10.29067/muvu.1297657>

EXTENDED SUMMARY

Introduction

When the literature is examined, it is seen that the level of readiness of accounting professionals for digital environments and how they affect their individual job performance have not been examined. However, it is expected that accounting professionals will increase their individual business performance because of effective use of digital technologies, and in this way, they will be able to provide quality service more efficiently and competently. The aim of this research is to measure the effect of technology readiness of accounting professionals on their individual job performance. The research was conducted on Certificated Accountants (CAs) and Certificated Public Accountants (CPAs) operating in Türkiye. The data were obtained from 386 questionnaires applied via Google Docs and analyzed using IBM SPSS 22 statistics program. Regression analyses were conducted to test the relationships in the research model. The results of this study indicate that accounting professionals' technology readiness (with all sub dimensions) has a significant positive effect on their individual job performance. When the dimensions of technology readiness are examined separately, it has been determined that the dimensions of optimism, innovation and discomfort have statistically significant and positive effects on the individual job performances of professional accountants, whereas the dimension of insecurity has no statistically significant effect.

Literature on Research

When the literature is examined, it is seen that there is no study examining the technological readiness of professional accountants in terms of its antecedents and results. However, in Malaysia Lai (2008) and Taib, Awang, Shuhidan, Rashid and Hasan (2022), in Sri Lanka Dissanayaka, Ediriweera and Rathnayake (2021); in the United States Damerji and Salimi (2021) and in Türkiye Kaya, Koca and Hatunoğlu (2022) examined the technology readiness of accounting students. Furthermore, Faizal, Jaffar, and Mohd (2022) report technology readiness status of accounting professionals in Malaysia, Subiyakto, Hidayah and Zahra (2018) examined the technology readiness of accounting information system users in Indonesia. Since this study is the first to examine the effects of technology readiness of professional accountants on individual job performance, it is thought that its findings will contribute significantly to the literature.

Method of the Research

In this study, a survey model, one of the quantitative research methods, was used. A questionnaire consisting of two parts was used to provide the dataset used in the analysis. In the first part of the questionnaire, "categorical questions" in the form of gender, marital status, age range, title, type of work, professional experience, and education level were used to determine the demographic characteristics of accounting professionals; in the second part, a five-point Likert scale was used to measure the perceptions of accounting professionals about technology readiness and individual job performance. The technology readiness of accounting professionals was measured using the Technology Readiness Index (TRI®), developed by Parasuraman and Colby (2015). The scale adapted from the study of Kirkman and Rosen (1999) was used to measure the individual job performance of accounting professionals. The universe of this research consists of accounting professionals (CAs and CPAs) operating independently or dependently in Türkiye. The data set, which was used to test the research model and was created with the participation of 386 accounting professionals, was provided through a questionnaire administered via Google Forms using the convenience sampling method.

Confirmatory factor analysis in verifying the scales; Cronbach Alpha reliability analysis was performed to determine their reliability. Descriptive statistical analysis were conducted to determine the demographic characteristics of the participants using the SPSS 22 statistical program, and regression analysis was carried out to determine the effect of technology readiness in the research model on individual job performance.

Findings of the Research

The results of this study indicate that accounting professionals' technology readiness (with all sub dimensions) has a significant positive effect on their individual job performance. When the dimensions of technology readiness are examined separately, it has been determined that the dimensions of optimism, innovation and discomfort have statistically significant and positive effects on the individual job performances of professional accountants, whereas the dimension of insecurity has no statistically significant effect.

Conclusion

According to the findings of the research carried out on accounting professionals (CAs and CPAs), the technology readiness status of accounting professionals positively affects their individual job performance. The findings of the study also reveal that the dimensions of optimism and innovation, which are the motivators of technology readiness, and the dimension of discomfort from its inhibitors, have positive effects on the individual job performances of accounting professionals. It was concluded that the distrust dimension, which is one of the barriers to technology readiness, does not have a significant effect on the individual job performance of accounting professionals. The findings of the study also show that the technological readiness of accounting professionals is high, for the distrust dimension. This finding of the study is similar to Lai (2008), Subiyakto, Hidayah and Zahra (2018), Taib, Awang, Shuhidan, Rashid and Hasan (2022) and Kaya, Koca and Hatunoğlu (2022) coincides with the findings of their studies.

Based on all these results, if it is desired to increase the job performance of accounting professionals, it is necessary to increase their technological readiness. In this respect, because of the evaluation of this study by the Association of Chambers of Certified Public Accountants and Certified Public Accountants of Türkiye (TÜRMOB), the technological readiness of accounting professionals can be increased with trainings and seminars to be organized on digital technologies.

1. GİRİŞ

Muhasebe meslek mensuplarının sahip oldukları mesleki bilgi, beceri ve yetkinlikleri ile gösterdikleri iş performansları, çalıştıkları işletmelerin veya muhasebe bürolarının etkinlik ve verimliliklerini etkileyen önemli unsurlardır (Günlük, Özer ve Özcan, 2017: 14; Özcan ve Günlük, 2021: 250). Muhasebe fonksiyonlarındaki çeşitlilik ve muhasebe bilgi sisteminin çıktılarıyla ilgilenen çıkar gruplarının sayısının çokluğu dikkate alındığında, muhasebe meslek mensuplarının diğer mesleklerin profesyonellerine göre daha ileri düzeyde mesleki bilgi ve deneyim ile mesleki dikkat ve özene sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda, muhasebe meslek mensuplarından özellikle, mesleki ve yasal mevzuatı yakından takip etmelerinin yanında teknolojik yeniliklere hızlı bir şekilde uyum sağlamaları ve yeni teknolojileri uygulamaları; sahip oldukları teknolojik bilgi ve becerilerini sürekli olarak güncellemeleri beklenmektedir (Özcan ve Günlük, 2021: 250).

Teknolojik ilerlemenin aşamalarından biri olan dijitalleşme, örgüt yapılarında (Horlach, Drews ve Schimer, 2016: 1417; Porter ve Heppelmann, 2014: 10), özellikle işletmenin muhasebe ve finans fonksiyonlarında (Bhimani ve Willcocks, 2014: 473; Knudsen, 2020: 2) önemli değişimlere yol açmaktadır. Dijital teknolojiler muhasebe süreçlerini değiştirerek (Arnaboldi, Azzone ve Sidorova, 2017: 823) muhasebe meslek mensupları tarafından kullanılan veri türlerinin ve kaynaklarının sayısını çoğaltmaktadır (Knudsen, 2020: 2). Dijitalleşme ile muhasebe bilgi sistemi tarafından üretilen bilgilerin kalitesinin yanında muhasebe meslek mensuplarının performanslarını ve verimliliklerini artırmak amacıyla teknolojik yeniliklerden faydalanılmakta, yakın bir geçmişe kadar mevcut olmayan e-defter, e-fatura, e-irsaliye, e-beyanname gibi birçok dijital uygulama günümüzde aktif olarak kullanılmaktadır (Karcıoğlu ve Binici, 2021: 229; Çetin ve Eren, 2015: 86). Muhasebe bilgilerinin dijital ortamda üretilerek raporlanması denetim sürecinde de dijital uygulamaların kullanılmasına yol açmakta ve bu durum muhasebe meslek mensuplarının dijitalleşmenin getirdiği değişime uyum sağlayarak görevlerini ve işlerini icra etmelerini gerektirmektedir (Gulin, Hladika ve Valenta, 2019: 431; Dursun, Ektik ve Tutcu, 2019: 267).

Muhasebe meslek mensuplarının dijital teknolojileri etkin kullanımının sonucu olarak bireysel iş performanslarını arttırmaları ve böylece daha üretken ve yetkin bir şekilde kaliteli hizmet sunabilmeleri, onların yeni teknolojileri benimseyerek etkili bir şekilde kullanmalarının ifadesi olan teknoloji hazır bulunuşluk durumları ile ilişkilendirilebilir. Teknoloji hazır bulunuşluk durumları, muhasebe meslek mensuplarının yeni teknolojileri benimsemelerini ve uygulamalarını etkileyebilecek ve bireysel iş performanslarının artmasını sağlayabilecektir.

Literatür incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumlarını öncülleri ve sonuçları açısından araştıran çalışmaların olmadığı görülmektedir. Buradan hareketle muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumları ile bireysel iş performansları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı ve teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının bireysel iş performansları üzerindeki etkisini inceleyerek literatüre katkı sağlamayı amaçlayan bu çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümü oluşturan giriş teknoloji hazır bulunuşluk ve bireysel iş performansı kavramlarının açıklandığı ikinci bölüm izlemektedir. Üçüncü bölümde incelenen literatüre dayanılarak araştırma modeline ilişkin hipotezler geliştirilmektedir. Araştırma yönteminin yer aldığı dördüncü bölümü, araştırma bulgularının yer aldığı ve değerlendirildiği beşinci bölüm izlemektedir. Çalışmanın altıncı ve son bölümünde ise araştırmanın sonuçları yer almaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Teknoloji Hazır Bulunuşluk

Teknoloji hazır bulunuşluk, bireyin evde veya işte hedeflere ulaşmak için yeni teknolojileri benimseme ve kullanma eğilimidir (Parasuraman, 2000: 308; Parasuraman ve Colby, 2015: 59). Bireyin yeni teknolojileri kullanma tercihini belirleyen zihinsel kolaylaştırıcıların ve engelleyicilerin kombinasyonundan oluşan genel bir ruh hali olarak görülen teknoloji hazır bulunuşluk (Parasuraman, 2000: 308), bireyin teknoloji kullanımıyla ilgili kişilik özelliklerini ve inançlarını modelleyerek

(Shambare, 2013: 16) yeni teknolojileri benimseme ve kullanma eğilimini ölçer (Parasuraman, 2000: 308; Parasuraman ve Colby, 2001: 27). Bu yönüyle teknoloji hazır bulunuşluk, belirli bir teknolojiyi kullanma yeterliliğinin bir ölçüsü olmayıp, bireylerin yeni teknolojileri kullanmaya yatkınlığını bir bütün olarak belirleyen zihinsel motive edici ve engelleyici eğilimlerinin bir birleşimidir (Parasuraman, 2000: 308; Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007: 206; Shambare, 2013: 16). Bireyin kişiliğini, teknolojiyi kabulünün merkezine koyan (Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007: 206) teknoloji hazır bulunuşluk bu yönüyle, Davis (1985) tarafından geliştirilen ve yeni teknolojinin birey tarafından kabulünü bireyin algıları, eğilimleri, niyetleri ve davranışları arasındaki nedensel bağlarla açıklayan (Özcan ve Günlük, 2021: 79; Günlük, Özer ve Özcan, 2019: 71) Teknoloji Kabul Modelinin devamı olarak kabul edilmektedir (Berger, 2009: 491).

Çeşitli teknoloji tabanlı hizmetlerin benimsenmesi ve kullanımı ile bunların gelecekte arzu edilirliliğini etkileyen teknoloji hazır bulunuşluğu (Parasuraman, 2000: 309) bireylerin teknoloji hakkındaki genel inançlarını kavramsallaştırarak ölçmek için Parasuraman (2000) tarafından Teknoloji Hazır Bulunuşluk İndeksi (Technology Readiness Index- TRI) geliştirilmiştir (Parasuraman, 2000: 311; Lin, Shih ve Sher, 2007: 643).

Bireyler, teknolojiyle ilgili yeni bir ürünü benimseme veya reddetme kararı vermek zorunda kaldıklarında, motive edici ve engelleyici olarak işlev gören bir dizi karmaşık duygular içine girerler (Parasuraman, 2000: 311; Parasuraman ve Colby, 2015: 60). Parasuraman ve Colby (2001), bireylerin bir teknolojiyi benimseme veya reddetme kararlarına yönelik baskın duygulara ve o teknoloji hakkında hem olumlu hem de olumsuz inançlara birlikte sahip olduklarını göstermişlerdir. Buna göre, Teknoloji Hazır Bulunuşluk İndeksi (THBI), bu psikolojik *itme* ve *çekme* faktörlerine yönelik birey tutumlarını ölçen bir metriktir (Parasuraman ve Colby, 2001: 27).

Teknoloji Hazır Bulunuşluk İndeksi, bir bireyin genel olarak yeni teknolojiyi kullanmaya hazır olup olmadığını iyimserlik ve yenilikçilik (motive edici) ile rahatsızlık ve güvensizlik (engelleyici) boyutlarından oluşan dört kişilik özelliğini kullanarak ölçer (Parasuraman, 2000: 311; Parasuraman ve Colby, 2015: 60). Bir bireyin teknolojiyle ilgili birbirinden göreceli olarak farklı olan bu dört kişilik özelliği, bireyin teknolojiyle ilgili motive edici ve engelleyici boyutların kombinasyonlarından oluşan paradoksal bir duruma yol açabilir (Parasuraman ve Colby, 2015: 60-61). Teknoloji Hazır Bulunuşluk İndeksinin motive edici ve engelleyici boyutlarını oluşturan kişilik özelliklerinin açıklamaları aşağıdaki gibidir:

İyimserlik: Bu boyut, bireyin teknolojiyi benimsemesinin hayatında veya işlerinde daha fazla kontrol, esneklik, etkinlik ve verimlilik sağlayacağına dair inancını ifade eder. Planlı Davranış Teorisi (Ajzen, 1991) ve Teknoloji Kabul Modeli (Davis, 1989) dahil olmak üzere çok sayıda kavramsal çerçevede de yer alan bu inanç, teknolojinin bireyin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılmasında teknolojinin önemli bir yere sahip olduğunu kabul eder.

Yenilikçilik: Bireyin toplum içinde bir teknoloji öncüsü ve düşünce lideri olma eğilimini ifade eden (Parasuraman, 2000: 311) bu boyut, bir bireyin yeni teknoloji tabanlı ürün ve/veya hizmetleri denemede ve benimsemede öncü olduğuna ne ölçüde inandığını ve başkaları tarafından teknoloji ile ilgili konularda fikir lideri olarak görülme derecesini ölçer (Tsikriktsis, 2004: 43; Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007: 207).

Rahatsızlık: Bu boyut, bireyin teknoloji üzerinde algıladığı kontrol eksikliği ve teknolojinin yoğun kullanımının olumsuzluğundan kaynaklı olarak teknolojiye karşı geliştirdiği güvensizlik sonucunda teknolojinin hayatını daha da zorlaştıracağı korkusudur (Parasuraman, 2000: 311; Tsikriktsis, 2004: 44).

Güvensizlik: Bu boyut, bireyin teknolojinin doğru bir şekilde çalışabilme yeteneği hakkındaki şüpheciliklerinden ve potansiyel zararlı sonuçları hakkındaki endişelerinden kaynaklanır (Parasuraman, 2000: 311; Parasuraman ve Colby, 2015: 60). Rahatsızlık boyutunda olduğu gibi güvensizlik boyutu da bireyin yeni teknolojileri benimsemesini engeller. Rahatsızlık ile güvensizlik boyutları arasındaki en büyük fark; rahatsızlık boyutunun bireyin teknolojiye duyduğu güvensizliğe, güvensizlik

boyutunun ise bireyin teknolojiyi kullanarak gerçekleştirdiği işleme yönelik olmasıdır. Güvensizlik boyutunun baskın olduğu bireyler belirli işlemlerde teknolojiyi kullanma konusunda daha az istekli olabilirler (Shambare, 2013: 17).

2.2. Bireysel İş Performansı

Bireysel iş performansı, bireyin çalıştığı işletme için belirlenmiş hedefler doğrultusunda, kendisinden beklenen ölçülebilir hedef ve standartlara ulaşmaya yönelik olarak gerçekleştirdiği faaliyetler ve göstermiş olduğu çabalar sonucunda hedef ve standartlara ulaşma derecesidir (Günlük, Özer ve Özcan, 2017: 6; Özcan ve Günlük, 2021: 79; Viswesvaran ve Ones, 2000: 216). Bireyden işinde yapması gerekenlere ilişkin beklentilerle, gerçekte yaptığı arasındaki ilişkinin bir fonksiyonu olarak takım ve işletme performansının önemli belirleyicilerinden birisi olan bireysel iş performansı, işletmenin etkinliği ve verimliliği ile rekabet gücünü etkiler (Özcan ve Günlük, 2021: 250). Bu yönüyle işletmenin takım ve işletme performansı, çalışanlarının her birinin gösterdiği bireysel iş performanslarının toplamından oluşur (Bağcı, 2014: 61).

Bireysel iş performansı, bireyin sahip olduğu inançları, değerleri, nitelikleri ve kişilik özellikleri ile işletme ve meslek kaynaklı faktörlerden etkilenmekte (Çekmecelioğlu ve Pelenk, 2015: 148; Özcan ve Günlük, 2021: 259) ve üç unsurdan oluşmaktadır. Bu unsurlar; *odaklanma* (bireyin işinde ne yapacağını bilerek kendisini işine vermesi), *yetkinlik* (bireyin işini yapabilecek bilgi ve becerilere sahip olması) ve *adannışlık* (bireyin, yaptığı iş ile çalıştığı işletmeye katkıda bulunmaya istekli olması) başlıkları altında sınıflanmaktadır (Çekmecelioğlu ve Pelenk, 2015: 148). Yapılan işlerin zorluğuna ve/veya aynı işi yapan bireylerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini kullanabilme durumlarına göre farklılık gösteren bireysel iş performansı hem işe yönelik hem de işe yönelik olmayan görev ve davranışları da içerir (Özdevecioğlu ve Kanıgür, 2009: 60).

3. LİTERATÜR VE HİPOTEZ GELİŞTİRME

Literatür incelendiğinde Lai (2008) ile Taib, Awang, Shuhidan, Rashid ve Hasan (2022)'nin Malezya'daki, Dissanayaka, Ediriweera ve Rathnayake (2021)'nin Sri Lanka'daki, Damerji ve Salimi (2021)'nin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki, Kaya, Koca ve Hatunoğlu (2022)'nin Türkiye'deki muhasebe öğrencilerinin; Faizal, Jaffar ve Mohd (2022)'un Malezya'daki muhasebe meslek mensuplarının ve Subiyakto, Hidayah ve Zahra (2018)'nin ise Endonezya'daki muhasebe bilgi sistemi kullanıcılarının teknoloji hazır bulunuşluklarını inceledikleri çalışmalar tespit edilmiştir.

Teknoloji hazır bulunuşluğun iyimserlik boyutu bireylerin teknolojiye olumlu bir bakışı ve teknolojinin hayatlarında daha fazla kontrol, esneklik ve verimlilik sunduğuna yönelik inançlardır (Parasuraman, 2000: 310). Motive edici ve olumlu bir bakış açısının ifadesi olan iyimserliğin (Parasuraman, 2000: 311; Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007: 207) muhasebe meslek mensuplarının da bireysel iş performanslarını olumlu bir şekilde etkilemesi beklenerek (H_{1a}) hipotezi geliştirilmiştir.

H_{1a} : Teknoloji hazır bulunuşluğun *iyimserlik boyutu* muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.

Bireylerin teknoloji öncüsü ve düşünce lideri olma eğiliminin göstergesi olan teknoloji hazır bulunuşluğun yenilikçilik boyutu (Parasuraman, 2000: 311), bireylere fırsat sağladığı için motive edici bir faktör olarak kabul edilmektedir (Parasuraman, 2000: 317). Yenilikçiliğin bireyler üzerinde motive edici bir etkisi olmasından dolayı muhasebe meslek mensuplarının da bireysel iş performanslarını olumlu bir şekilde etkileyeceği beklenerek (H_{1b}) hipotezi geliştirilmiştir.

H_{1b} : Teknoloji hazır bulunuşluğun *yenilikçilik boyutu* muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.

Teknoloji hazır bulunuşluğun güvensizlik boyutu, bireylerin teknolojinin düzgün çalışabilme kabiliyetine yönelik duydukları şüphecilik ile teknolojinin potansiyel zararlı sonuçlarıyla ilgili

endişelerini içermektedir (Parasuraman, 2000: 311). Güvensizlik bir engelleyici faktör olarak olumsuzluğu çağrıştırmaktadır (Parasuraman, 2000: 317; Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007: 209). Teknolojiye yönelik güvensizlik duyan bireylerin kendilerinden beklenen performansı sergileyebilmek için daha fazla çaba harcamaları beklendiğinden, güvensizlik boyutunun muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını olumlu bir şekilde etkileyeceği düşünülerek (H_{1c}) hipotezi geliştirilmiştir.

H_{1c} : Teknoloji hazır bulunuşluğun *güvensizlik boyutu* muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.

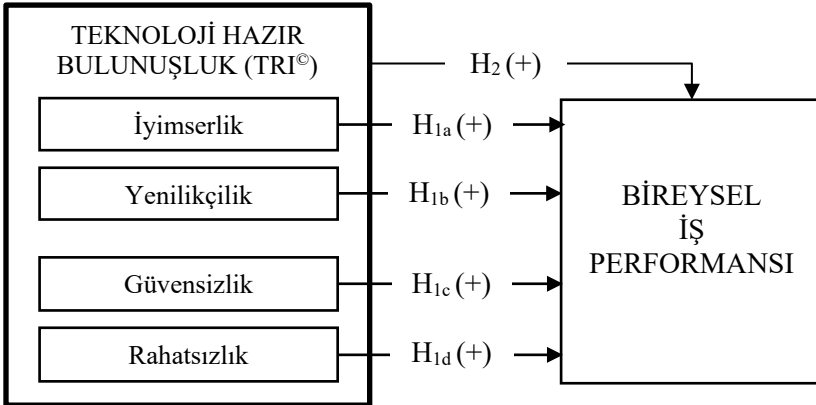
Bireyin teknoloji üzerinde algıladığı kontrol eksikliği ve teknolojinin aşırı bir şekilde kullanımından kaynaklı olarak teknolojiye karşı geliştirdiği güvensizlik sonucunda teknolojinin hayatını daha da zorlaştıracağı yönünde kaygılar yaratan rahatsızlık boyutu (Parasuraman, 2000: 311; Tsikriktis, 2004: 44), geçmişte yaşanan olumsuz bir deneyim sonucu ortaya çıkan engelleyici bir faktördür (Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007: 209). Teknolojinin yoğun kullanımından rahatsızlık duyan bireylerin kendilerinden beklenen performansı gösterebilmeleri için daha fazla çalışmalarını beklendiğinden, rahatsızlık boyutunun muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını olumlu bir şekilde etkileyeceği düşünülerek (H_{1d}) hipotezi geliştirilmiştir.

H_{1d} : Teknoloji hazır bulunuşluğun *rahatsızlık boyutu* muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.

Teknoloji hazır bulunuşluğun iyimserlik ve yenilikçilik (motive edici) ile rahatsızlık ve güvensizlik (engelleyici) boyutlarından oluştuğundan hareketle, teknoloji hazır bulunuşluğun muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını olumlu etkilemesi beklenerek (H_2) hipotezi geliştirilmiştir.

H_2 : Teknoloji hazır bulunuşluk muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.

Araştırma kapsamında test edilecek hipotezler ve değişkenler arasındaki ilişkilerin gösterildiği araştırma modeli aşağıda belirtilmiştir:

Şekil 1. Araştırma Modeli

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

4.1. Ölçeklerin Oluşturulması ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, teknoloji hazır bulunuşluğun muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu araştırma kapsamında nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Analizlerde kullanılan veri setinin sağlanmasına ilişkin iki kısımdan oluşan anket formundan yararlanılmıştır. Anket formunun ilk kısmında muhasebe meslek mensuplarının demografik özelliklerini belirlemeye yönelik *cinsiyet, medeni durum, yaş aralığı, unvan, çalışma şekli, mesleki deneyim ve öğrenim durumu* şeklindeki “kategorik sorular”; ikinci kısmında ise muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk ve bireysel iş performansları ile ilgili algılarını ölçmeye yönelik literatürden uyarlanan 22 adet “5’li Likert” tipi ölçek ifadeleri bulunmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşlukları Parasuraman ve Colby (2015) tarafından geliştirilmiş olan ve teknoloji hazır bulunuşluğu iyimserlik (4 ifade), yenilikçilik (4 ifade), güvensizlik (4 ifade) ve rahatsızlık (4 ifade) olmak üzere dört alt boyut ve 16 ifadenin oluşan Teknoloji Hazır Bulunuşluk Endeksi (TRI)² kullanılarak ölçülmüştür. Muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarının ölçülmesinde ise Kirkman ve Rosen (1999)’un çalışmasından yararlanılarak tarafımızca Türkçe’ye uyarlanan 6 ifade kullanılmıştır.

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye’de bağımlı veya bağımsız olarak faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci (SM) ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) unvanına sahip muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır. Çalışma anket tekniği kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nicel yaklaşımla yürütülen bir araştırma türü olduğu için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’na müracaat edilmiş ve ihtiyaç duyulan etik kurul izni Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 06/03/2023 tarih ve 35 sayılı karar ile alınmıştır. Araştırma modelinin test edilmesinde kullanılan ve 386 muhasebe meslek mensubunun katılımıyla oluşturulan veri seti, 09/03/2023 ile 15/04/2023 tarihleri arasında, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak internet aracılığıyla Google Forms üzerinden uygulanan anket yoluyla sağlanmıştır. Krejcie ve Morgan (1970)’e göre 0,05 örnekleme hatası için evren büyüklüğünün 1.000.000 birimden büyük olması durumunda 384 örnekleme büyüklüğü yeterli kabul edilmektedir (Krejcie ve Morgan, 1970: 608). Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) kayıtlarına göre 15.04.2023 tarihi itibarıyla Türkiye’de 115948 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve 6484 Serbest Muhasebeci (SM) unvanlarına sahip toplam 122432 muhasebe meslek mensubu bulunduğundan çalışma kapsamında elde edilen 386 örneklemin evreni temsil edebilme yeterliliğine sahip olduğu ifade edilebilir.

Ölçeklerin geçerliliklerinin tespitinde doğrulayıcı faktör analizi; güvenilirliklerinin tespitinde ise Cronbach Alfa güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. SPSS 22 istatistik programından yararlanılarak katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için tanımlayıcı istatistik analizler ve araştırma modelindeki teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının bireysel iş performansları üzerindeki etkisini belirlemek için ise regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

4.2. Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının demografik özelliklerine ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

¹ Bu ifadeler, telif hakkı A. Parasuraman ve Rockbridge Associates, Inc., 2014’e ait olan Teknoloji Hazırlık Endeksi 2.0’i içermektedir. Bu ölçek yalnızca yazarların yazılı izni ile çoğaltılabilir (These questions comprise the Technology Readiness Index 2.0 which is copyrighted by A. Parasuraman and Rockbridge Associates, Inc., 2014. This scale may be duplicated only with written permission from the authors.)

Tablo 1: Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Özellikler	Frekans	%	Özellikler	Frekans	%
Cinsiyet			Medeni Durum		
Erkek	268	69,4	Bekâr	74	19,2
Kadın	118	30,6	Evli	312	80,8
Toplam	386	100	Toplam	386	100
Deneyim Süresi			Yaş Aralığı		
1 yıldan az	16	4,1	25 yaş altı	4	1,0
1 – 10 yıl arası	92	23,8	25 – 34 arası	64	16,6
11 – 20 yıl arası	132	34,2	35 – 44 arası	132	34,2
21 – 30 yıl arası	100	25,9	45 – 55 arası	136	35,2
30 yıl üzeri	46	11,9	65 yaş üzeri	50	13,0
Toplam	386	100	Toplam	386	100
Mesleki Unvan			Çalışma Şekli		
SM	32	7,3	Bağımlı Çalışan	112	29,0
SMMM	354	92,7	Bağımsız Çalışan	274	71,0
Toplam	386	100	Toplam	386	100
Öğrenim Durumu					
Lise	18	4,7			
Ön Lisans	16	4,1			
Lisans	264	38,4			
Lisansüstü	88	22,8			
Toplam	386	100			

Örnekleme ait demografik özelliklere ilişkin Tablo 1’de yer alan bulgular, araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının %92,7’sinin (354 kişi) SMMM, %7,3’ünün (32 kişi) SM unvanlarına sahip olduklarını göstermektedir. %4,7’sinin (18 kişi) lise, %4,1’inin (16 kişi) ön lisans, %38,4’ünün (264 kişi) lisans ve %22,8’inin (88 kişi) ise lisansüstü derecesine sahip olduğu katılımcıların, %69,4’ü (268 kişi) erkektir. %35,2’si (132 kişi) 44–55 yaş arasında olan katılımcıların %80,8’i (321 kişi) medeni durumlarını evli olarak belirtmiştir.

5. BULGULAR

Ölçeklerin geçerliliklerinin tespitinde doğrulayıcı faktör analizi; güvenilirliklerinin tespitinde ise Cronbach Alfa güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. SPSS 22 istatistik programından yararlanılarak katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için tanımlayıcı istatistik analizler ve araştırma modelindeki teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının bireysel iş performansları üzerindeki etkisini belirlemek için ise regresyon analizi gerçekleştirilmiş ve elde edilen analiz bulguları aşağıda raporlanmıştır.

5.1. Geçerlilik ve Güvenirlilik ve Temel İstatistikler

Veri setinin faktör analizine uygunluğu ve kullanılan değişkenlerin homojenliği Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği katsayısı ve Barlett testi aracılığıyla kontrol edilmiştir. KMO örneklem yeterlilik katsayısı, gözlenen korelasyon katsayılarının büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünün karşılaştırılması yoluyla örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan bir endekstir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda 0,864 olarak hesaplanan KMO değeri, veri setindeki ifadelerin normal dağıldığını ve örneklem büyüklüğünün faktör analizleri için yeterli olduğunu (Sharma, 1996: 116) göstermektedir. Barlett testinin sonucu ise (Khi- Kare: 3916,106; $p < 0,000$) ana kütle içindeki değişkenler arasında kısmi korelasyonlar temelinde bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (Mitchell, 1994: 5).

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının anketteki ifadelere yönelik tercihlerinden

yararlanılarak, bu ifadelerin ölçmeyi hedeflediği değişkenleri kendi aralarında sınıflandırmak için temel bileşenler analizi-varyans maksimizasyonu yöntemi ile doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan faktör analizi sonunda her bir değişkenin ilgili faktöre pozitif ve yüksek bir korelasyonla yüklendiği görülmüştür. Faktör analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Faktör Yükleri Matrisi ve Güvenilirlik Sonuçları

TEKNOLOJİ HAZIR BULUNUŞLUK ÖLÇEĞİ			
İyimserlik Alt Boyutu	* Cronbach α : 0,865	**CR: 0,872	Faktör Yükleri
1. Teknoloji bana daha fazla hareket özgürlüğü sağlıyor.			,863
2. Yeni teknolojiler daha iyi bir yaşam kalitesine katkıda bulunur.			,863
4. Teknoloji, insanlara günlük yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sağlıyor.			,686
3. Teknoloji beni kişisel yaşamımda daha üretken kılıyor.			,757
<i>Varyansı Açıklama Oranı (%): 15,672</i>			
Yenilikçilik Alt Boyutu	* Cronbach α : 0,810	**CR: 0,804	Faktör Yükleri
2. Yeni bir teknoloji ortaya çıktığında, meslektaşlarım arasında genellikle ilk edinenlerden olurum.			,816
3. Yeni yüksek teknoloji ürünleri ve hizmetleri genellikle başkalarından yardım almadan çözebilirim.			,709
1. Meslektaşlarım yeni teknolojiler hakkında tavsiyelerime başvurur.			,670
4. İlgi alanıma giren en son teknolojik gelişmeleri takip ederim.			,647
<i>Varyansı Açıklama Oranı (%): 12,968</i>			
Güvensizlik Alt Boyutu	* Cronbach α : 0,620	**CR: 0,766	Faktör Yükleri
4. Yüksek teknoloji bir ürün veya hizmet için anlaşılabilir dille yazılmış bir kullanma kılavuzu bulunmamaktadır.			,826
3. Bazen, teknoloji sistemlerinin sıradan insanların kullanımı için tasarlanmadığını düşünüyorum.			,768
2. Teknik destek hatları, çözümleri anladığım terimlerle açıklamadıkları için yardımcı olmuyor.			,561
<i>Varyansı Açıklama Oranı (%): 9,619</i>			
Rahatsızlık Alt Boyutu	* Cronbach α : 0,751	**CR: 0,817	Faktör Yükleri
3. Teknoloji, kişiler arasındaki etkileşimi azaltarak ilişkilerin kalitesini düşürür.			,832
2. Çok fazla teknoloji, insanların dikkatini zarar verecek ölçüde dağıtır.			,831
<i>Varyansı Açıklama Oranı (%): 8,660</i>			
BİREYSEL İŞ PERFORMANSI ÖLÇEĞİ			
Bireysel İş Performansı	* Cronbach α : 0,909	**CR: 0,909	Faktör Yükleri
2. Yeni teknolojiler daha iyi bir yaşam kalitesine katkıda bulunur.			,830
5. İşyerimde yapmam gereken işlerle ilgili üretkenim.			,810
6. İşyerimde işimi yavaşlatan sorunları başarıyla çözerim.			,809
3. İşyerimde yapmam gereken işlerle ilgili yüksek standartlarda hizmet sunarım.			,807
4. İşyerimde yapmam gereken işlerle ilgili sorun çıktığında hızla çözerim.			,770
1. İşyerimde yapmam gereken işlerle ilgili hedeflerime ulaşıyorum ya da hedeflerimi aşarım.			,716
<i>Varyansı Açıklama Oranı (%):22,787</i>			
Toplam Varyansı Açıklama Oranı (%): 69,706			
<i>KMO: 0,864; Khi-Kare: 3916,106; (p<0,000)</i>			

Tablo 2’deki değerler incelendiğinde, ölçeklerde yer alan ifadelerin tümüne ait faktör yüklerinin 0,50 değerinden; tüm değişkenlerin CR katsayıları ile Cronbach Alfa (α) iç tutarlılık katsayılarının da 0,70 değerinden büyük olduğu görülmektedir. Teknoloji Hazır Bulunuşluk ölçeğinin *güvensizlik boyutundaki* 1. ifade ile *rahatsızlık boyutundaki* 1. ve 4. ifadeler, faktör yükü değerlerinin 0,50’den düşük olması nedeniyle analiz dışında bırakılmıştır. Tablo 2’deki sonuçlar, faktör yük değeri 0,50’den büyük olan ifadelerin ölçme şartını sağlandığını (Hair, Black, Anderson, Babin ve Tahtam, 2006); Cronbach Alfa ve CR katsayılarının 0,70 değerinden büyük olması ise ölçeklerin yapı güvenliğinin sağlandığını (Fornell ve Larcker, 1981) göstermektedir.

Ölçeklerin yakınsama ve ayırıştırma geçerliliğinin belirlenebilmesi için gerçekleştirilen analizlerin sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Ölçeklerin Yakınsama ve Ayırıştırma Geçerliliği Sonuçları

Değişkenler	Yakınsama Geçerliliği				Ayırıştırma Geçerliliği	
	AVE	İY	YE	GÜ	RA	BİP
İyimserlik (İY)	0,633	0,795				
Yenilikçilik (YE)	0,509	0,532	0,713			
Güvensizlik (GÜ)	0,528	-0,065	-0,068	0,727		
Rahatsızlık (RA)	0,691	-0,175	-0,035	0,383	0,831	
Bireysel İş Performansı (BİP)	0,629	0,449	0,577	-0,002	0,121	0,793

Not: Tablodaki koyu renkli sayılar AVE değerlerinin karekökleridir.

Tablo 3’te yer alan değerler incelediğinde, her bir değişkenin ortalama açıklanan varyans değerinin (AVE) 0,50’den büyük olduğu görülmekte ve bu durumun ise yakınsama geçerliliğinin (Bagozzi ve Yi, 1988: 80); her bir değişkene ait AVE değerinin karekökünün, o değişkenin bulunduğu sütundaki değişkenlere ait korelasyon değerlerinden yüksek olması ise Fornell-Larcker kriterine göre ayırıştırma geçerliliğinin sağlandığını (Nascimento ve Macedo, 2016: 295; Hair, Hult, Ringle ve Sarstedt, 2017: 139) göstermektedir.

Tablo 4’te araştırma modelinde yer alan değişkenlere ait ortalamalar, standart sapmalar ve korelasyon sonuçları verilmiştir.

Tablo 4. Değişkenlere Ait Korelasyon ve Temel İstatistikler

Değişkenler	İY	YE	GÜ	RA	BİP	Ortalama	Mod
İyimserlik (İY)	1					4,15	5
Yenilikçilik (YE)	0,532**	1				3,78	4
Güvensizlik (GÜ)	-0,065	-0,068	1			3,14	3
Rahatsızlık (RA)	-0,175*	-0,035	0,383**	1		3,47	4
Bireysel İş Performansı (BİP)	0,449**	0,577**	-0,002	0,121	1	4,23	4

Tablo 4’te yer alan korelasyon katsayıları incelendiğinde, iyimserlik ile yenilikçilik ($r:0,532^{**}; p<0,01$) ve bireysel iş performansı ($r:0,449^{**}; p<0,01$) arasında pozitif, buna karşın rahatsızlık ($r:-0,175^{*}; p<0,05$) arasında ise negatif yönde; yenilikçilik ile bireysel iş performansı ($r:0,577^{**}; p<0,01$) ve güvensizlik ile rahatsızlık ($r:0,383^{**}; p<0,01$); arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde teknoloji hazır bulunuşluğun iyimserlik boyutunun 4,15 olan ortalama ve 5 olan mod değeri, yenilikçilik boyutunun 3,78 olan ortalama ve 4 olan mod değeri ile rahatsızlık boyutunun 3,47 olan ortalama ve 4 olan mod değerlerine sahip olduğu görülmekte bu durum ise muhasebe meslek mensuplarının güvensizlik boyutu dışında teknolojik hazır bulunuşluk durumlarının yüksek olduğunu göstermektedir.

5.1. Hipotezlerin Test Edilmesi

Araştırma modelinde yer alan hipotezlerin test edilmesinde regresyon analizinden yararlanılmıştır. Modelde bulunan değişkenlerin birbirini üzerindeki etkileri ve bunların anlamlılığını gösteren değerler Tablo 5 ve 6'da raporlanmıştır.

Teknoloji hazır bulunuşluk alt boyutlarının muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerindeki etkilerinin araştırıldığı 1 no'lu modelin analiz sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Teknoloji Hazır Bulunuşluk Alt Boyutlarının Bireysel İş Performansları Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

1 No'lu Regresyon Modeli					
Hipotez No	Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken			
		β	t	Tolerans	VIF
H _{1a}	İyimserlik	0,238	3,480*	0,691	1,447
H _{1b}	Yenilikçilik	0,455	6,757*	0,710	1,409
H _{1c}	Güvensizlik	-0,029	-0,463	0,849	1,178
H _{1d}	Rahatsızlık	0,189	3,024**	0,824	1,214
Model F: 30,316*		R²: 0,392		Durbin-Watson: 1,836	

*0,001, **0,01 ve ***0,05 hata payı ile anlamlı

Tablo 5 incelendiğinde teknoloji hazır bulunuşluk alt boyutlarının muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerindeki etkilerinin araştırıldığı 1 no'lu modelin analiz sonuçları da modelin istatistiksel olarak anlamlı ($F= 30,316$; $p<0,001$) ve açıklama gücünün ise ($R^2= 0,392$) önemli olduğunu göstermektedir. 1 no'lu regresyon modelinin analiz sonuçları; teknoloji hazır bulunuşluğun *iyimserlik* ($\beta: 0,238$; $p<0,001$), *yenilikçilik* ($\beta: 0,455$; $p<0,001$) ve *rahatsızlık* ($\beta: 0,189$; $p<0,01$) boyutlarının muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde etkilerinin olduğunu ortaya koymakta ve H_{1a}, H_{1b} ve H_{1d} hipotezlerinin desteklenmesini gerektirmektedir. Buna karşın teknoloji hazır bulunuşluğun *güvensizlik* boyutunun ($\beta:-0,029$; $p>0,05$) bireysel iş performansı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olmadığını gösteren analiz sonuçları H_{1c} hipotezinin desteklenmemesini gerektirmektedir.

Teknoloji hazır bulunuşluk durumunun muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerindeki etkilerinin araştırıldığı 2 no'lu modelin analiz sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Teknoloji Hazır Bulunuşluk Durumunun Bireysel İş Performansı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

2 No'lu Regresyon Modeli				
Hipotez No	Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken		
		β	t	
H ₂	Teknoloji Hazır Bulunuşluk	0,478	7,529*	
Model F: 56,681*		R²: 0,229		Durbin-Watson: 1,770

*0,001, **0,01 ve ***0,05 hata payı ile anlamlı

Teknoloji hazır bulunuşluk durumunun muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansı üzerindeki etkisinin araştırıldığı 2 no'lu modelin analiz sonuçları, modelin istatistiksel olarak anlamlı ($F= 56,681$; $p<0,001$) ve açıklama gücünün ise ($R^2=0,229$) önemli olduğunu göstermektedir. H₂ hipotezinin desteklenmesini gerektiren analiz sonucu; teknoloji hazır bulunuşluk durumunun ($\beta: 0,478$; $p<0,001$) muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansı üzerinde istatistiksel olarak

anlamli ve pozitif yönde etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum muhasebe meslek mensuplarında teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının artmasının mesleki faaliyetlerindeki bireysel iş performanslarında artışla sonuçlanacağını göstermektedir.

Analizlerde aynı zamanda Durbin-Watson testi kullanılarak regresyon modellerinde bulunan hata terimleri arasındaki otokorelasyon durumu incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda Durbin-Watson test değerinin 1 no'lu model için 1,836 olarak hesaplandığı görülmektedir. Küçüksille (2010), 1,5 ile 2,5 sınır değerleri arasında olan Durbin-Watson test değerinin hata terimleri arasında otokorelasyon olmadığını göstergesi olduğunu belirtmiştir. Tablo 5'te yer alan Collinearity İstatistiği incelendiğinde varyans etki faktörlerinin (VIF) değerlerinin 1 no'lu modelde 5'ten küçük ve tolerans değerlerinin ise 0,20'den büyük olduğu görülmektedir. Bu da bağımlı değişken (bireysel iş performansı) ile bağımsız değişkenler (iyimserlik, yenilikçilik, güvensizlik ve rahatsızlık) arasında doğrusal bağlantı olmadığını bir başka ifade ile çoklu bağlantı probleminin yaşanmadığını göstermektedir. Bu sonuç ise, regresyon modelinde herhangi bir düzeltmenin yapılmasının gerekmediği anlamına gelmektedir.

Araştırmanın hipotezleri ile ilgili gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulguların özeti Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Hipotezler ve Bulguların Özeti

Hipotezler	Sonuç
H_{1a}: Teknoloji hazır bulunuşluğun iyimserlik boyutu muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.	Desteklendi ($\beta: 0,238; p<0,001$)
H_{1b}: Teknoloji hazır bulunuşluğun yenilikçilik boyutu muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.	Desteklendi ($\beta: 0,455; p<0,001$)
H_{1c}: Teknoloji hazır bulunuşluğun güvensizlik boyutu muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.	Desteklenmedi ($\beta: -0,229; p>0,05$)
H_{1d}: Teknoloji hazır bulunuşluğun rahatsızlık boyutu muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.	Desteklendi ($\beta: 0,189; p<0,01$)
H₂: Teknoloji hazır bulunuşluk muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkiler.	Desteklendi ($\beta: 0,478; p<0,001$)

6. SONUÇ

Dijitalleşmenin muhasebe uygulamalarına uyarlanmasıyla, muhasebe bilgi sistemi tarafından üretilen bilgilerin kalitesinin artırılmasının yanında muhasebe meslek mensuplarının da iş performanslarını ve verimliliklerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu sebeple yakın bir geçmişe kadar yürütülmekte olan manuel muhasebe uygulamaları yerini günümüzde e-defter, e-fatura, e-irsaliye, e-beyanname gibi birçok dijital ortamlara bırakmıştır. Bu durum muhasebe meslek mensuplarının dijitalleşmenin getirdiği değişime uyum sağlayarak mesleklerini icra etmelerini zorunlu hale getirmiştir.

Literatür incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının dijital ortamlara ne kadar hazır olduğu ve söz konusu hazır bulunuşluk durumlarının onların bireysel iş performanslarını ne şekilde etkilediği konusunun incelenmediği görülmektedir. Oysa muhasebe meslek mensuplarının dijital teknolojileri etkin kullanmalarının sonucu olarak bireysel iş performanslarını arttırmaları ve böylece daha üretken ve yetkin bir şekilde kaliteli hizmet sunabilmeleri beklenmektedir.

Bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumlarını öncülleri ve sonuçları açısından araştıran çalışmaların olmamasından hareketle muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının bireysel iş performansları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla Türkiye'de bağımlı veya bağımsız olarak faaliyet gösteren 386 Serbest Muhasebeci (SM) ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) unvanına sahip muhasebe meslek mensubu üzerinde

gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına göre muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumları, bireysel iş performanslarını pozitif yönde etkilemektedir. Araştırmanın bulguları ayrıca teknoloji hazır bulunuşluğun motive edicilerinden iyimserlik ve yenilikçilik boyutları ile engelleyicilerinden rahatsızlık boyutunun muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerinde pozitif yönde etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Teknoloji hazır bulunuşluğun engelleyicilerinden güvensizlik boyutunun ise muhasebe meslek mensuplarının bireysel iş performansları üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulguları aynı zamanda muhasebe meslek mensuplarının teknolojik hazır bulunuşluk durumlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu literatürdeki Lai (2008), Subiyakto, Hidayah ve Zahra (2018), Taib, Awang, Shuhidan, Rashid ve Hasan (2022) ile Kaya, Koca ve Hatunoğlu (2022)'nin çalışmalarının bulgularıyla örtüşmektedir.

Bütün bu sonuçlardan hareketle muhasebe meslek mensuplarının iş performanslarının artırılması isteniyorsa teknoloji hazır bulunuşluk durumlarının da artırılması önerilebilir. Bu açıdan yapılan bu çalışmanın Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) tarafından değerlendirilmesi sonucunda dijital teknolojiler konusunda düzenlenecek eğitim ve seminerlerle muhasebe meslek mensuplarının teknoloji hazır bulunuşluk durumları artırılabilir.

Muhasebe meslek mensupları üzerinde teknoloji hazır bulunuşluk ve bireysel iş performansı değişkenleri arasındaki ilişki ve etkileri ilk defa dikkate alan bu araştırmanın bulgularının literatüre önemli katkılar sağladığı düşünülmektedir. Bu çalışma sadece sertifikalı muhasebe meslek mensuplarını kapsadığı için sonuçların tüm muhasebe bilgi sistemi uygulayıcılarına ve bağımsız denetçilere genelleştirilememesi araştırmanın en önemli kısıtıdır ve bulgular sınırlama çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Teknoloji hazır bulunuşluk konusunda gelecekte yapılacak olan çalışmalarda bu araştırma modeline yeni değişkenlerin eklenmesi ve araştırmanın muhasebe alanında çalışan sertifikasız ofis çalışanları, yeminli mali müşavirler, bağımsız denetçiler ve muhasebe bilgi kullanıcıları üzerinde yapılması önerilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Çıkar Çatışması: Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Etik Onay: Bu çalışma için etik onay, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 06.03.2023 tarih ve 35 sayılı olarak alınmıştır.

Yazar(lar) Katkısı: Mehmet GÜNLÜK (% 35), Murat ÖZCAN (% 35), Metin SABAN (% 30)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author(s) declares that there is no conflict of interest.

Funding: The author(s) received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: The approval of the Muğla Sıtkı Koçman University Social and Human Sciences Ethical Committee no 35 dated 06.03.2023 was obtained for this study.

Author(s) Contributions: Mehmet GÜNLÜK (% 35), Murat ÖZCAN (% 35), Metin SABAN (% 30)

KAYNAKÇA

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behaviour. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211. [doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)

- Arnaboldi, M., Azzone, G., ve Sidorova, Y. (2017). Governing social media: The emergence of hybridised boundary objects. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* 30, 821-849. doi.org/10.1108/AAAJ-07-2015-2132
- Bagozzi, R. P., ve Yi, Y. (1988). On the evaluation of structural equation models. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 16(2), 74-94. doi.org/10.1007/BF02723327
- Bağcı, Z. (2014). Çalışanların iş doyumunun görev ve bağlamsal performansları üzerindeki etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 24, 58-72. doi.org/10.11611/JMER534
- Berger, S. (2009). Self-service technology for sales purposes in branch banking: The impact of personality and relationship on customer adoption. *International Journal of Bank Marketing*, 27(7), 488-505. doi.org/10.1108/02652320911002322
- Bhimani, A., ve Willcocks, L. (2014). Digitisation, 'big data' and the transformation of accounting information. *Accounting and Business Research*, 44(4), 469-490. doi.org/10.1080/00014788.2014.910051
- Çekmecelioğlu, H. G., ve Pelenk, S. E. (2015). Örgütsel engellerin, örgütsel bağlılık ve iş performansı üzerindeki etkileri: Kocaeli lastik işletmelerinde bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 143-164.
- Çetin, H., ve Eren, T. (2015). Muhasebe meslek mensupları tarafından bürolarda kullanılan muhasebe paket programı seçimi: Konya iline yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(1), 83-100.
- Damerji, H., ve Salimi, A. (2021). Mediating effect of use perceptions on technology readiness and adoption of artificial intelligence in accounting. *Accounting Education*, 30(2), 107-130. doi.org/10.1080/09639284.2021.1872035
- Davis, D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340. doi.org/10.2307/249008
- Davis, F. D. (1985). A technology acceptance model for empirically testing new end user information systems: Theory and results. PhD thesis. MIT Sloan School of Management [Online]. Available at: <http://dspace.mit.edu/handle/1721.1/15192>
- Dissanayaka, D. M. N. D., Ediriweera, E. A. I. N., ve Rathnayake, R. M. T. N. (2021). Impact of technology readiness, internet self-efficacy, and computing experience on employability among professional accounting students. *Journal of SACFIRE*, 1(1), 6-17.
- Dursun, G. D., Ektik, D., ve Tutcu, B. (2019). Mesleğin dijitalleşmesi: Muhasebe 4.0. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 264-271.
- Faizal S. M., Jaffar, N., ve Mohd, A. S. (2022). Integrate the adoption and readiness of digital technologies amongst accounting professionals towards the fourth industrial revolution. *Cogent Business & Management*, 9(2122160), 1-14. doi.org/10.1080/23311975.2022.2122160
- Fornell, C., ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1): 39-50. doi.org/10.2307/3151312
- Gulin, D., Hladika, M., ve Valenta, I. (2019). Digitalization and the challenges for the accounting profession, (September 12, 2019). ENTRENOVA Conference Proceedings,
- Günlük, M., Özer, G., ve Özcan, M. (2017). Meslek memnuniyeti ve bireysel iş performansı ilişkisinde mesleki bağlılığın ara değişken etkisi: Muhasebe meslek mensupları üzerinde bir çalışma. *International Review of Economics and Management*, 5(4), 1-22. doi.org/10.18825/iremjournal.335535

- Günlük, M., Özer, G., ve Özcan, M. (2019). Muhasebe akademisyenlerinin muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim uygulamaları kullanımına yönelik algılarının teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(1), 65-90. doi.org/10.29067/muvu.415133
- Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C., ve Sarstedt, M. (2017). A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM), (2nd Edition), Thousand Oaks: Sage Publications.
- Hair, J. F., Black, W., Anderson, R., Babin, B. R., ve Tahtam, R. L. (2006). *Multivariate data analysis with readings*. London: Mcmillan Book Company.
- Horlach, B., Drews, P., ve Schirmer, I. (2016). Bimodal IT: Business-IT alignment in the age of digital transformation. Proceedings of the Multikonferenz Wirtschaftsinformatik, Ilmenau, (March), 1417-1428. doi.org/10.1006/mpev.1999.0667
- Karcıoğlu, R., ve Binici, F. Ö. (2021). Dijital dönüşümün muhasebe meslek mensupları üzerine etkisi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 226-241. doi.org/10.31463/aicusbed.933800
- Kaya, A., Koca, N. ve Hatunoğlu, Z. (2022). Geleceğin muhasebecilerinin teknoloji kabullerinin tespitine ilişkin bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25 (25. Yıl Özel Sayısı), 369-381. doi.org/10.29249/selcuksbmyd.1141389
- Kirkman, B. L., ve Rosen, B. (1999). Beyond self-management: The antecedents and consequences of team empowerment. *Academy of Management Journal*, 42, 58-74. doi.org/10.2307/256874
- Knudsen, D. R. (2020). Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 36(100441), 1-22. doi.org/10.1016/j.accinf.2019.100441
- Krejcie, R. V., ve Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Küçüksille, E. (2010). *Çoklu doğrusal regresyon modeli, içinde Kalaycı, Ş. (ed.) SPPS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (5. baskı)*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, ss.259-266.
- Lai, M. L. (2008). Technology readiness, internet self-efficacy and computing experience of professional accounting students. *Campus-Wide Information Systems*, 25, 18-29. doi.org/10.1108/10650740810849061
- Lin, C. H., Shih, H. Y., ve Sher, P. J. (2007). Integrating technology readiness into technology acceptance: The TRAM model. *Psychology and Marketing*, 24(7), 641-657. doi.org/10.1002/mar.20177
- Mitchell, V. W. (1994). How to identify psychographic segments: Part 1. *Marketing Intelligence, & Planning*, 12(7), 4-10.
- Nascimento, J. C. H. B., ve Macedo, M. A. S. (2016). Structural equation models using partial least squares: An example of the application of Smartpls in accounting research. *Revista de Educação e Pesquisa em Contabilidade-REPeC (Journal of Education and Research in Accounting)*, 10(3), 282-305. doi.org/10.17524/repec.v10i3.1376
- Özcan, M., ve Günlük, M. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının iş performanslarının yordayıcısı olarak mesleki bağlılık ve örgütsel adalet algısı, içinde Özdemir, F. S., & Kızıldağ, D. (ed.) Davranışsal Muhasebe: Teorik ve Ampirik Çalışmalar. Ankara: Siyasal Kitabevi, ss. 249-284.
- Özdevecioğlu, M., ve Kanıgür, S. (2009). Çalışanların ilişki ve görev yönelimli liderlik algılarının performansları üzerindeki etkileri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(16), 53-82.

- Parasuraman, A. (2000). Technology readiness index (TRI): A multiple-item scale to measure readiness to embrace new technologies. *Journal of Service Research*, 2(4), 307-320. doi.org/10.1177/109467050024001
- Parasuraman, A., ve Colby, C. L. (2001). *Techno-ready marketing*. New York, The Free Press.
- Parasuraman, A., ve Colby, C. L. (2015). An updated and streamlined technology readiness index: TRI 2.0. *Journal of Service Research*, 18(1), 59-74. doi.org/10.1177/1094670514539730
- Porter, M. E., ve Heppelmann, J. E. (2014). How smart, connected products are transforming competition. *Harvard Business Review*, 92, 64-88.
- Shambare, R. (2013). Technology readiness and EFTPoS usage in Zimbabwe. *International Journal of Business and Economic Development*, 1(1), 14-24.
- Sharma, S. (1996). *Applied multivariate techniques*. New York: John Wiley&Sons Inc.
- Subiyakto, A., Hidayah, N. A., ve Zahra, L. (2018). The readiness for successful implementation the accurate accounting information system based on user perception. Proceedings of the 2nd International Conference on Quran and Hadith Studies Information Technology and Media in Conjunction with the 1st International Conference on Islam, Science and Technology (ICONQUHAS & ICONIST), October 02-04, Bandung, Indonesia doi.org/10.4108/eai.2-10-2018.2295555
- Taib, A., Awang, Y., Shuhidan, S. M., Rashid, N., ve Hasan, M. S. (2022). Digitalization in accounting: Technology knowledge and readiness of future accountants. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 10(1), 348-357. doi.org/10.13189/ujaf.2022.100135
- Tsikriktsis, N. (2004). A technology readiness-based taxonomy of customers: A replication and extension. *Journal of Service Research*, 7(1), 42-52. doi.org/10.1177/1094670504266132
- Viswesvaran, C., ve Ones, D. S. (2000). Perspectives on models of job performance. *International Journal of Selection and Assessment*, 8(4), 216-226. doi.org/10.1111/1468-2389.00151
- Walczuch, R., Lemmink, J., ve Streukens, S. (2007). The effect of service employees' technology readiness on technology acceptance. *Information & Management*, 44, 206-215. doi.org/10.1016/j.im.2006.12.005

